

Dikastérium na podporu integrálneho ľudského rozvoja

Posolstvo k Svetovému dňu turizmu 2017

„*Trvalo udržateľný turizmus: nástroj rozvoja*”

27. september

1. Pri príležitosti Svetového dňa turizmu, ktorý sa každoročne slávi 27. septembra, sa Cirkev spoločne s občianskou spoločnosťou zamýšľa nad týmto fenoménom v presvedčení, že každá skutočne ľudská aktivita musí nájsť svoje miesto v srdci Kristových učeníkov.¹

Po prvý raz toto posolstvo vydáva ako súčasť svojho poslania nové Dikastérium na podporu integrálneho ľudského rozvoja.

Generálne zhromaždenie OSN vyhlásilo rok 2017 za Medzinárodný rok trvale udržateľného turizmu pre rozvoj. Svetová organizácia pre turizmus sa vhodne pripojila k tomuto rozhodnutiu a za motto Svetového dňa turizmu 2017 zvolila: „*Trvalo udržateľný turizmus: nástroj rozvoja*“.

2. Keď hovoríme o turizme, máme na mysli fenomén, ktorý je veľmi dôležitý: či už z pohľadu osôb, ktoré sú doň zapojené (cestovatelia a pracovníci), alebo vzhľadom na mnohé dobré (tak ekonomické, ako aj kultúrne a spoločenské), ktoré môže poskytnúť, ale tiež s ohľadom na riziká a nebezpečenstvá, ktoré môže v mnohých oblastiach znamenať.

Podľa posledného Barometra Svetovej organizácie pre turizmus (UNWTO) za rok 2016, počet medzinárodných turistických návštev dosiahol okolo 1, 235 miliónov. Na celosvetovej úrovni predstavuje tento sektor 10% celkového hrubého produktu a 7% celkového vývozu, pričom si treba uvedomiť, že jedno z jedenástich pracovných miest je v oblasti turizmu. Turizmus teda zaujíma dôležité miesto v ekonomike jednotlivých krajín aj v politike zameranej na inkluzívny rast a trvalú udržateľnosť životného prostredia na globálnej úrovni.

3. Turizmus môže byť dôležitým nástrojom rozvoja a tiež boja proti chudobe. Podľa sociálnej náuky Cirkvi sa však skutočný rozvoj „neobmedzuje len na jednoduchý hospodársky rast“. Ak má ísť o opravdivý rozvoj, „musí byť úplný“, teda zameraný na povznesenie „celého človeka a každého človeka“, ako uvádza encyklika *Populorum progressio*.² V tomto zmysle Pavol VI. zdôrazňoval nutnosť podporovať „úplný humanizmus“, zahŕňajúci materiálne i duchovné potreby pre integrálny

¹ DRUHÝ VATIKÁNSKY KONCIL: pastoračná konštitúcia *Gaudium et spes*, 7. december 1965, n. 1.

² PAVOL VI.: encyklika *Populorum progressio*, 26. marec 1967, n. 14.

rozvoj každej osoby v jej vlastnej dôstojnosti.³ O dvadsať rokov neskôr, v roku 1987, zaviedlo OSN pojem trvalo udržateľného rozvoja v zmysle „rozvoja, ktorý uspokojuje potreby súčasnosti bez toho, aby poškodil možnosti budúcich generácií uspokojiť ich vlastné potreby“.⁴ Spojenie „úplný alebo integrálny ľudský rozvoj“ zahŕňa z hľadiska Cirkvi aj trvalú udržateľnosť, o ktorej hovorí OSN. Obsahuje totiž všetky aspekty života – spoločenský, ekonomický, politický, kultúrny i duchovný – a chápe ich ako súčasť jedinej syntézy, ľudskej osoby.

Svetová organizácia pre turizmus aplikovala tieto myšlienky s cieľom podporiť „trvalo udržateľný turizmus“.⁵ To značí, že turizmus musí byť zodpovedný, nesmie byť deštruktívny, ani škodlivý pre prostredie a spoločensko-kultúrnu situáciu. Zvlášť musí rešpektovať obyvateľstvo a jeho kultúrne dedičstvo, s ohľadom na ochranu osobnej dôstojnosti a práv zamestnancov, a v neposlednom rade musí byť pozorný voči najviac znevýhodneným a najzraniteľnejším osobám. Ak čas dovoleník prináša nové príležitosti a nie je len zdrojom problémov, predstavuje tiež nástroj na rozvoj ekonomík v ťažkostiach.

V rezolúcii OSN z roku 2017 sa konštatuje, že trvalo udržateľný turizmus je „pozitívnym nástrojom na prekonanie chudoby, ochranu životného prostredia, zlepšenie kvality života, posilnenie ekonomickej nezávislosti mladých ľudí a žien, čím prispieva k trom rozmerom trvalo udržateľného rozvoja, zvlášť v rozvojových krajinách“⁶. V tomto zmysle podporuje tieto tri rozmery trvalej udržateľnosti: ekologický, zameraný na zachovanie ekosystémov; sociálny, ktorý sa uskutočňuje v súzvu s hosťiteľskou spoločnosťou, a ekonomický, ktorý stimuluje inkluzívny rast. V rámci Agendy 2030 sa teda terajší Medzinárodný rok turizmu javí ako príležitosť na povzbudenie vlád k prijatiu adekvátnych politických opatrení, turistického priemyslu k osvojeniu si dobrých praktík a tiež ako príležitosť na zvýšenie povedomia užívateľov a miestnych spoločností o tom, že integrálna koncepcia turizmu prispieva k trvale udržateľnému rozvoju.

4. S vedomím, že „počas celej svojej existencie a svojho pôsobenia je Cirkev povoláná podporovať integrálny rozvoj človeka vo svetle evanjelia“,⁷ chceme my kresťania ponúknuť svoj príspevok

³ PAVOL VI.: encyklika *Populorum progressio*, 26. marec 1967, n. 42.

⁴ SVETOVÁ KOMISIA OSN PRE ŽIVOTNÉ PROSTREDIE A ROZVOJ: *Our Common Future (Naša spoločná budúcnosť)*, známa tiež pod názvom *Brundtlandovej správa*, 4. august 1987. Túto komisiu zriadilo Generálne zhromaždenie OSN v roku 1983.

⁵ SVETOVÁ ORGANIZÁCIA PRE TURIZMUS: Deklarácia z Haagu o turizme, 10.-14. apríl 1989, princíp III.

⁶ ORGANIZÁCIA SPOJENÝCH NÁRODOV: Rezolúcia A/RES/70/193, schválená generálnym zhromaždením 22. decembra 2015 [neoficiálny preklad].

⁷ FRANTIŠEK: apoštolský list *Humanam progressionem* vo forme *motu proprio*, ktorým sa zriaďuje Dikastérium na podporu integrálneho ľudského rozvoja, 17. august 2016.

k tomu, aby turizmus napomáhal rozvoj národov, zvlášť tých najviac znevýhodnených. S týmto cieľom ponúkame naše zamyslenie. Uznávame Boha ako Stvoriteľa sveta a Otca všetkých ľudí, vďaka ktorému sme jedni druhým bratmi. Ľudská osoba musí byť teda v centre našej pozornosti; uznávame dôstojnosť každého človeka a dôležitosť vzťahov medzi ľuďmi; uznávame tiež platnosť princípu spoločného osudu ľudskej rodiny a univerzálneho určenia dobru zeme. Ľudská bytosť teda nekoná ako „pán“, ale ako „zodpovedný správca“.⁸ Keď uznáme, že sme bratmi, pochopíme „princíp nezištnosti a logiku daru“⁹ a tiež našu povinnosť solidarity, spravodlivosti a univerzálnej lásky.¹⁰

Teraz sa pýtajme: ako môžu tieto princípy konkrétne prispieť k rozvoju turizmu? Aké dôsledky z nich plynú pre turistov, podnikateľov, pracovníkov, predstaviteľov vlád a miestne spoločenstvá? Je to otvorené zamyslenie. Vyzývame všetky zainteresované osoby, aby seriózne rozlišovali a podporovali praktiky v tomto duchu, sprevádzajúc také správanie a zmeny v životnom štýle, ktoré novým spôsobom zohľadnia previazanosť jedných s druhými.

Cirkev ponúka svoj príspevok zavedením iniciatív, ktoré turizmus skutočne zapájajú do služby integrálnemu rozvoju ľudskej osoby. Preto hovoríme o „turizme s ľudskou tvárou“, ktorý je založený na projektoch „komunitnej turistiky“, „spolupráce“, „solidarity“ a na ocenení vznešeného umeleckého dedičstva, ktoré je pravou „cestou krásy“.¹¹

V príhovore pred zhromaždením OSN pápež František povedal: „Spoločný domov všetkých ľudí musí byť naďalej postavený na správnom chápaní univerzálneho bratstva a na rešpekte voči posvätnosti každého ľudského života, života každého muža a každej ženy [...] Spoločný domov všetkých ľudí sa má tiež budovať na chápaní istej posvätnosti stvorenej prírody“.¹² Nech aj naše úsilie dokážeme prežívať vo svetle týchto slov a týchto zámerov!

Vatikán 29. júna 2017

kardinál Peter Kodwo Appiah Turkson
prefekt

⁸ FRANTIŠEK: encyklika *Laudato si'*, 24. máj 2015, n. 116.

⁹ BENEDIKT XVI.: encyklika *Caritas in veritate*, 29. jún 2009, n. 36.

¹⁰ PAVOL VI.: encyklika *Populorum progressio*, 26. marec 1967, n. 44.

¹¹ FRANTIŠEK: apoštolská exhortácia *Evangelii gaudium*, 24. november 2013, n. 167.

¹² FRANTIŠEK: Príhovor na stretnutí s členmi Generálneho zhromaždenia OSN, 25. september 2015.